

دانشگاه پیام نور

دانشکده : حقوق

عنوان پایان نامه : مسئولیت مدنی مریبان ورزشی

نگارش : یلدا حدادی

استاد راهنما : مصطفی نصیری

استاد مشاور : محمد هادی میرشمسی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته حقوق خصوصی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

با تشکر و تقدیر فراوان از تمامی عزیزانی که مرا در انجام این امر یاری نمودند .

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
1	مقدمه .....
6	بخش اول : مفاهیم و مبانی مسئولیت مدنی.....
7	فصل اول : مفهوم مسئولیت مدنی و قلمرو آن.....
7	گفتار اول : مسئولیت مدنی و ارکان آن.....
7	قسمت اول : معنای مسئولیت مدنی.....
8	قسمت دوم : ارکان مسئولیت مدنی.....
14	قسمت سوم: تعدد اسباب ورود ضرر.....
14	بند اول : تعدد مسئولین ، تقسیم مسئولیت و خسارت.....
19	بند دوم : اثر تقصیر زیان دیده .....
21	قسمت چهارم : شرط عدم یا تحدید مسئولیت و براءت.....
21	بند اول : شرط عدم مسئولیت مدنی.....
23	بند دوم : شرط براءت.....

25.....	گفتار دوم : قلمرو مسئولیت مدنی.....
25.....	قسمت اول : مقایسه مسئولیت قراردادی با مسئولیت قهری.....
29.....	قسمت دوم : مقایسه مسئولیت مدنی با مسئولیت اخلاقی.....
31.....	قسمت سوم : مقایسه مسئولیت مدنی با مسئولیت کیفری.....
34.....	فصل دوم : مبانی مسئولیت مدنی.....
34.....	گفتار اول : مبانی نظری مسئولیت مدنی.....
34.....	قسمت اول : نظریه تقصیر.....
35.....	بند اول : ماهیت خطای شغلی.....
37.....	بند دوم : معیار خطای شغلی.....
39.....	قسمت دوم : نظریه ایجاد خطر.....
40.....	قسمت سوم : نظریه مختلط و واسطه.....
42.....	قسمت چهارم : نظریه تضمین حق.....
43.....	گفتار دوم : مبانی فقهی - حقوقی مسئولیت مدنی.....
43.....	قسمت اول : قاعده لاضرر.....
45.....	قسمت دوم : قاعده اتلاف.....
46.....	قسمت سوم : استیفای ناروا.....
49.....	قسمت چهارم : قوانین مسئولیت مدنی.....
57.....	بخش دوم : تعهدات و مسئولیت مدنی مریبان ورزشی.....

- 58..... فصل اول : تعهد به رعایت استانداردهای ورزشی و مسئولیت ناشی از نقض آن
- 58..... گفتار اول : حضور در محل فعالیتها و مسئولیت ناشی از عدم حضور
- 58..... قسمت اول : حضور در محل فعالیتها
- 60..... قسمت دوم : اوصاف حضور
- 61..... بند اول : حضور متناسب با ویژگی ورزشکار
- 63..... بند دوم : حضور متناسب با نوع ورزش
- 64..... قسمت سوم : مسئولیت ناشی از عدم حضور
- 67..... گفتار دوم : رعایت اصل سلسله مراتب و مسئولیت ناشی از نقض آن
- 67..... قسمت اول : رعایت اصل سلسله مراتب
- 68..... قسمت دوم : مسئولیت ناشی از نقض تعهد
- 70..... گفتار سوم : سازماندهی و تجانس در فعالیت های ورزشی و مسئولیت ناشی از نقض آن
- 70..... قسمت اول : سازماندهی و تجانس در فعالیت های ورزشی
- 72..... قسمت دوم : مسئولیت ناشی از نقض تعهد
- 75..... فصل دوم : تعهد نسبت به ورزشکاران و مسئولیت ناشی از نقض تعهد
- 75..... گفتار اول : بررسی جسمی ورزشکاران و مسئولیت ناشی از عدم بررسی
- 75..... قسمت اول : اصل اطمینان از سلامتی و مراقبت
- 75..... بند اول : اصل اطمینان از سلامتی
- 82..... بند دوم : مراقبت از ورزشکاران و مسئولیت ناشی از عدم مراقبت

- 86..... قسمت دوم : شناخت قابلیت‌ها، تنظیم رقابت‌های متناسب و مسئولیت ناشی از نقض تعهد
- 86..... بند اول : شناخت قابلیت‌ها و تنظیم رقابت‌های متناسب
- 88..... بند دوم : مسئولیت ناشی از نقض تعهد
- 89..... قسمت سوم : بررسی ورزشکاران مصدوم و بیمار و مسئولیت ناشی از عدم بررسی
- 89..... بند اول : بررسی ورزشکاران مصدوم و بیمار
- 90..... بند دوم : مسئولیت ناشی از عدم بررسی
- 92..... گفتار دوم : آموزش ورزشکاران، بررسی وسایل آنها و مسئولیت ناشی از نقض تعهد
- 92..... قسمت اول : آموزش ورزشکاران و مسئولیت ناشی از عدم آموزش
- 92..... بند اول : آموزش ورزشکاران
- 93..... بند دوم : مسئولیت ناشی از عدم آموزش
- 95..... قسمت دوم : بررسی وسایل ورزشکاران
- 95..... بند اول : بازدید از وسایل شخصی ورزشکاران
- 98..... بند دوم : بازدید از وسایل عمومی ورزشکاران
- 101..... بند سوم : نحوه بازدید
- 102..... بند چهارم : مسئولیت ناشی از عدم یا نقص بازدید
- 106..... نتیجه گیری
- 108..... منابع و مآخذ

چکیده

فعالیت های ورزشی خصوصاً زمانیکه در قالب ورزش حرفه ای انجام میگیرد ، ممکن است ضرر و زیان های جسمی برای ورزشکاران بوجود آورد . برخی از این خسارتهای ناشی از نقض تعهدات قراردادی بوده و بعضاً بدون وجود قرارداد ایجاد می شود .

عامل ورود ضرر ممکن است فعل یا ترک فعل (تقصیر) ورزشکار بوده و یا ضرر از تقصیر مربی ناشی شود که موجب ضمان و مسئولیت قهری آنها می باشد .

در فقه امامیه اتلاف و تسبیب از مبانی و منابع مسئولیت مدنی شناخته شده و به موجب آن مربیان ورزشی از جمله غریق نجات تحت شرایطی مسئول جبران خسارت ناشی از تقصیر خود می باشند . در حقوق موضوعه کشورهای مختلف نیز به مسئولیت مدنی مربیان ورزشی اشاره شده است . در حقوق ایران نیز مسئولیت ناشی از حوادث ورزشی به صورت خاص از سال 1352 در قانون مجازات وارد شد و در سال 1370 در قانون مجازات اسلامی تدوین شده است .

کلید واژه ها : مسئولیت مدنی ، تقصیر ، حوادث و عملیات ورزشی ، تقصیر مربی ورزش

مقدمه

اقتضای زندگی اجتماعی بشر، وجود تعاملات و روابط گسترده و پیچیده مدنی و اجتماعی است که قوانین موضوعه و عرف حاکم بر جوامع تنظیم و تنسيق کننده آنها می باشند. قراردادهایی که اشخاص منعقد می کنند، به حکم قانون و اصل حاکمیت اراده ملزم آنها بوده و تخلف از تعهدات و استنکاف از ایفای وظایف، موجب مسئولیت مدنی و بعضاً کیفری برای مستنکف می باشد. بعلاوه اشخاص ملزم هستند هنجارهای جامعه را نیز به عنوان نظم عمومی و ضرورت زندگی اجتماعی محترم شمرده، مرتکب تقصیر نشوند. نادیده گرفتن عرف حاکم در جوامع و یا عرف حاکم بر مشاغل چنانچه منجر به ورود خسارت به دیگری شود، باعث ایجاد مسئولیت مدنی می گردد.

اشخاص حقیقی و حقوقی که به نوعی با ورزش بصورت حرفه ای و تصدی گری در ارتباط هستند، علاوه بر التزام به تعهدات و تکالیف ناشی از عقود و قراردادهای ملزم به رعایت الزامات خارج از قراردادی حاکم بر خود نیز می باشند. تعهداتی که بطور عام از آداب و رسوم جامعه ناشی شده و یا بطور خاص از وضعیت خاص ورزشی و یا آن رشته ورزشی نشأت می گیرد.

مربیان ورزشی یک دسته از اشخاصی هستند که بصورت حرفه ای و در قالب شغل با ورزش درگیر بوده و از یک طرف با اشخاص حقیقی یا حقوقی مثل فدراسیون ها، کلوپ ها و باشگاهها قرارداد همکاری منعقد نموده و از طرف دیگر در مقابل ورزشکارانی که تحت تعلیم و آموزش آنها هستند، بصورت خارج از قرارداد، ملزم به تعهدات شخص معینی می باشند. علاوه بر مقررات عام ناظر بر مسئولیت مدنی موازین خاص هم بر برخی رشته های ورزشی و برخی اشخاص دخیل در ورزش حاکم است و ایجاد حق و تکلیف می نماید. ضمن اینکه مربیان ورزشی ملزم به رعایت الزامات ناشی از عرف نیز می باشند.

تا قبل از انقلاب مشروطیت رسیدگی به امور قضائی مردم توأماً تابع مقررات عرفی و شرعی بوده است. مقررات عرفی به علت تابعیت مطلق از جریانات سیاسی متغیر بوده و به ضابطه ای در خصوص ورزش اشاره ندارد. اما در کتب فقهی که از قرآن، سنت، احادیث و روایات الهام گرفته‌اند و

به عبارت دیگر دارای منابع ثابت و تأثیرناپذیر از حکومت‌ها بوده‌اند در باب حوادث ورزشی در طول قرون گذشته می‌توان به نظریات مستند و مستدلی اشاره نمود که بگونه‌ای مبین مطرح بودن ورزش در طول تاریخ می‌باشد.

در فقه آمده است که اگر کسی فرزند خود را برای شنا به دیگری بسپارد و فرزند غرق شود، معلم مسئول است، زیرا فرزند را به او سپرده است تا در نگهداری او احتیاط کند و غرق او دلیل بر این است که در حفاظت تقصیر کرده است یعنی به تعهد خود وفا نکرده است.

از آغاز قرن حاضر به علت تغییر سیستم سیاسی مملکت و فقدان یک عدالتخانه منسجم و قوانین مدون، سابقه‌ای از موضوع مسئولیتهای قانونی در ورزش وجود ندارد و این امر تا حدودی شاید به دلیل نبودن ورزش به شکل امروزی نیز بوده است.

از زمانی که دادگستری به شکل کنونی تحقق یافت و قوانین صرفنظر از ماهیت و منابع آن تدوین گردید هیچ متن قانونی که تصریح به مسئولیتهای قانونی در ورزش داشته باشد، وجود نداشته است. ولی این فقدان قطعا به معنی فقدان دعوا و تبعا صدور حکم در خصوص حوادث ناشی از ورزش در دادگاه‌ها نیست و در دست نبودن چنین احکامی که مبین طرح موضوع در محاکم و قابل استفاده بودن بعنوان رویه قضائی باشد دلایل مختلفی دارد که اهم آنها اجمالا عبارتند از ضعف سازمان قضائی در جمع‌آوری احکام دادگاه‌های کشور و کم اهمیت بودن اختلافات مربوط به ورزش و قهراً تبعات آن.

ولی آنچه مسلم است ارجاع پرونده‌های مختلف در زمینه حوادث ورزشی به دادگاه‌ها و صدور احکام مختلف در محکومیت ورزشکار، مربی و سرپرستان و غیره می‌باشد.

تا قبل از تصویب قانون مسئولیت مدنی در سال 1339 مراجع قضائی در بررسی مسئولیتهای قانونی در ورزش نص خاصی در دست نداشتند و صرفاً این‌گونه حوادث را به استناد عمومات قوانین جزائی و مدنی مورد حکم قرار می‌داده‌اند و اشکال ناشی از این طرز قضاوت که به علت فقدان قانون خاص بوده موجب صدور آراء مختلف در موضوع واحد در دادگاه‌ها بوده است.

از سال 1352 با گسترش کمی و کیفی ورزش در دهه‌های اخیر نسبت به قبل و لزوماً افزایش قهری حوادث به دلیل آراء مختلفی که دادگاه‌ها در خصوص یک موضوع صادر می‌کردند و بعضاً بایکدیگر معارض بود، فکروضع قانون خاص برای حوادث ورزشی تقویت گردید.

قانون گذاری در این خصوص بدین جهت ضروری بود که اصولاً ورزشکار را نمی‌توان در تمامی موارد مسئول و قایعی دانست که در نتیجه عملیات ورزشی مرتکب می‌شود و باید تبیین شود که این مصونیت تا چه حد قابل قبول است؟

سرانجام حاصل بحثهای طولانی این گردید که در سال 1352 به موجب ماده 42 قانون مجازات عمومی حوادث ناشی از عملیات ورزشی مشروط به اینکه سبب آن حوادث نقض مقررات مربوط به آن ورزش نباشد، جرم تلقی نشود و بدین ترتیب برای اولین بار در تاریخ حقوق ایران، حوادث ورزشی مشمول قانون خاص گردید

به موجب بند 3 ماده 32 قانون مجازات اسلامی حوادث ناشی از عملیات ورزشی مشروط بر اینکه سبب آن حوادث نقض مقررات مربوط به آن ورزش نباشد و این مقررات هم با موازین شرعی مخالفتی نداشته باشد.

الف) سابقه تحقیق: در خصوص عنوان پایان نامه، فعالیت پژوهشی قابل توجهی صورت نگرفته و از این رو بررسی دقیق و موشکافانه موضوع حائز اهمیت خواهد بود. فقط کتاب حقوق ورزشی از دکتر حسین آقائی وجود دارد که بطور عامه به بررسی مسائل حقوقی مربوط به ورزش پرداخته و به مسئولیت مدنی مربیان ورزشی به عنوان جزئی از بحث اشاره کرده است.

ب) اهداف تحقیق: از آنجائیکه نسبت به مسئولیت مدنی مربیان ورزشی، مقررات مدون خاص و معتابهی وجود نداشته و دکتترین نیز سوابق پیشرفت قابل توجهی نداشته است و از سوی دیگر بدلیل گسترش ورزشهای قهرمانی و ورود بیش از پیش اشخاص حقیقی و حقوقی به ورزش، دعاوی مربوط به ضمان قهری در این خصوص افزایش یافته است. بنابراین این تحقیق بر آن است که با

ارائه مبانی و راهکارهای متقن حقوقی و متناسب با رفتارهای ورزشی ابهامات موجود در این خصوص را برطرف و خलाهای آن را مرتفع نماید .

ج) مسائل اصل تحقیق :

1- مسئولیت مدنی مربیان نسبت به صدمات بدنی ورزشکاران چه ماهیتی دارد و بر چه اساسی است؟

2- آیا آنچه عرف حرفه ای و تصمیم فدراسیون ورزشی خطا اعلام می کنند در دادگاه نیز تقصیر و سبب ضمان است ؟

3- مسئولیت مربی در مقابل اشخاص ثالث تا چه میزانی است ؟

د) فرضیه های تحقیق :

1- مسئولیت مدنی مربیان نسبت به صدمات بدنی ورزشکار ریشه قراردادی دارد و پایه آن را باید نقض عهد شمرد .

2- تجاوز از قواعد بازی و رعایت نکردن احتیاط های لازم از نظر حقوقی تقصیر است و موجب مسئولیت میشود و منطق حقوقی نیز نقض عرف حاکم بر ورزش را تقصیر میدانند.

3- مسئولیت مربی نسبت به اشخاص ثالث در هر صورت قهری است که در صورت تقصیر و غفلت مسئول جبران خسارت می باشد .

ه) روش تحقیق : برای تدوین و نگارش این پایان نامه از منابع کتابخانه ای استفاده شده و بصورت تحلیلی تطبیقی مطالب نوشته و نتیجه گیری شده است .

و) ساختار تحقیق : کل مطالب در دو بخش نگارش یافته است . در بخش نخست که خود مشتمل بر دو فصل است به بررسی مسئولیت مدنی ، قلمرو و مبانی پرداخته و در بخش دوم موضوع تعهدات و مسئولیت مدنی مربیان ورزشی مورد تحقیق واقع شده است .

مربیان بر حسب شرایط ذهنی ، جسمی و مهارت های ورزشکار وظایف خاصی دارند و بطور کلی مربی ورزش مسئول حفاظت از تمامیت جسمانی ، روانی و حیثیتی ورزشکار است و عدول از این وظایف مسئولیت‌هایی را برای مربی به بار می آورد که تحت عنوان مسئولیت مدنی مورد بررسی قرار می گیرد . که در نهایت هدف رسیدن به عدالت و جلوگیری از محرومیت ستم‌دیده است . در انتها نیز نتیجه گیری ذکر شده و دستاوردهای تحقیق ارائه شده است .

بخش اول : مفاهيم و مباني مسئوليت مدني

فصل اول : مفهوم مسئولیت مدنی و قلمرو آن

گفتار اول : مسئولیت مدنی و ارکان آن

قسمت اول : معنای مسئولیت مدنی

ارائه تعریف از مسولیت مدنی کمی دشوار به نظر میرسد زیرا در تعریف بایستی به معنای مسئولیت که مرکز تضارب افکار است نیز اشاره شود و به تعبیر برخی از حقوقدانان اگر در بین مباحث حقوق مدنی سزاوار باشد مستقیماً به موضوعی پردازیم بدون توجه به تعریف آن همین بحث مسئولیت مدنی خواهد بود.¹

تعاریف متعددی از مسئولیت مدنی به عمل آمده که به برخی از آنها اشاره میشود .

1- مسئولیت مدنی حالتی است که قانوناً شخص ملزم است ضرری را که به دیگری به واسطه خطای خود ایراد نموده جبران نماید . تعریف فوق مبتنی به نظریه خطا یا تقصیر است و برای تحقق مسئولیت وجود ضرر را کافی نمیداند .

2- مسئولیت مدنی تعهداتی است که بر دوش فرد گذاشته میشود و ناشی از فعالیتهای اوست حتی در صورتیکه مرتکب خطا و تقصیر نشده باشد . تعریف مزبور که به ساواتیه نسبت داده میشود به موضوعی بودن مسئولیت مدنی اشاره میکند . مهمترین بحثی که ما را در شناخت مسئولیت مدنی کمک ویاری میکند بررسی مبنای مسئولیت مدنی است.

1- حسن علی الذنون - المبسوط فی المسئولیت المدنیه ص 11

در هر مورد که شخص ناگزیر از جبران خسارت دیگری باشد، می‌گویند در برابر او مسئولیت مدنی دارد. مسئولیت مدنی لازمه داشتن اختیار است. انسان آزاد و عاقل از پیامد کارهای خویش آگاه و مسئول آن است و مسئولیت شخص نسبت به جبران خسارت ناشی از اعمال خود، قاعده‌ای طبیعی و موافق قاعده است.^۱

قسمت دوم : ارکان مسئولیت مدنی

مسئولیت مدنی اصولاً ناشی از بی‌مبالاتی اشخاص است، ولی گاه به منظور جبران ضرر نامشروع یا خطری که برای دیگران ایجاد شده است نیز به وجود می‌آید. لیکن، برای تحقق مسئولیت در همه حال وجود سه عنصر ضرورت دارد:

الف) وجود ضرر؛

ب) ارتکاب فعل زیانبار؛

ج) رابطه سببیت بین فعل شخص و ضرری که وارد شده است.

هدف از قواعد مسئولیت مدنی جبران ضرر است، به بیان دیگر، باید زبانی به بارآید تا برای جبران آن مسئولیت ایجاد شود و دینی بر عهدهٔ مسئول قرار گیرد. دعوی مسئولیت هیچ‌گاه نمی‌تواند وسیلهٔ سودجویی قرار گیرد. پس، باید وجود ضرر را رکن اصلی مسئولیت مدنی شمرد و همین امر امتیاز

---

۱ - ناصر کاتوزیان، الزامهای خارج از قرارداد، ص ۴۶

این نهاد حقوقی بر مسئولیت اخلاقی است. قانون مدنی این قاعده را در هیچ متنی به صراحت بیان نکرده است و دلیل این سکوت را باید بدهات امر شمرد. زیرا، آن که زبانی نبرده است حقی هم بر طرف پیدا نمی‌کند.¹

الف- وجود ضرر

ضرر از نظر حقوق عبارت است از:

1- صدمه جانی به خود و دیگران خواه به صورت ضرب و جرح و خواه به صورت قتل. مثال ورزشی - مصدوم نمودن ورزشکار توسط حریف در نتیجه یک حرکت خطا یا سقوط طفل ورزشکار از بارفیکس در نتیجه بی احتیاطی مربی و فوت وی.

2- تجاوز به حیثیت دیگران و لطمه زدن به حیثیت شخص، مثل ایجاد شایعه هم جنس بازی درباره یک سرپرست یا مربی یا موارد مشابه.

3- تعرض به ناموس دیگران.

4- اتلاف و ناقص کردن اموال خود و دیگران و تجاوز به مال غیر مانند شکستن شیشه‌های ورزشگاه² و به عبارت دیگر در هر جا نقص در اموال ایجاد شود یا منفعت مسلمی از دست برود یا به سلامت و حیثیت و عواطف شخص لطمه‌ای وارد آید می‌گویند ضرری به بار آمده است.³

1- ناصر کاتوزیان همان ص 242

2- محمد جعفر جعفری لنگرودی، ترمینولوژی حقوق، ص 415

3- حسین آقائی نیا، حقوق ورزشی و مسئولیت قانونی آن ص 99

در این مورد نکات ذیل قابل توجه است:

۱- ضرر ناشی از فعل خود شخص بر خود موجب مسئولیت مدنی نیست، بلکه ضرر باید به غیر وارد شود.

۲- ضرر باید مسلم باشد بنابراین احتمال وقوع ضرر باعث مسئولیت مدنی نخواهد بود.

ب- ارتکاب فعل زیانبار

صرف انجام یک عمل که موجب ضرر و زیان شود، کافی برای مسئول دانستن عامل نمی‌باشد، بلکه این عمل باید خلاف قانون یا نامشروع باشد و به همین ترتیب است خودداری از انجام عملی که باعث اضرار شود. این معنا به سهولت از متن ماده یک قانون مسئولیت مدنی قابل استنتاج است. به موجب این ماده «هر کس بدون مجوز قانونی عمدا یا در نتیجه بی‌احتیاطی ... موجب ضرر مادی یا معنوی دیگری شود، مسئول جبران خسارت ناشی از عمل خود می‌باشد.» نتیجه دیگری که از این مقدمه گرفته می‌شود آن است که هر اقدام زیان‌آور که به موجب قانون انجام شود، موجب مسئولیت نبوده و ملزم به جبران خسارت نخواهد بود.¹

مثال - کلیه حرکات ورزشی که برابر مقررات انجام شود و موجب ضرر و زیان گردد.

مثال - شیرجه یک شناگر و برخورد او با کف استخر و نهایتاً مصدوم شدن وی (با)

1- حسین آقایی نیا، همان، ص 100

رعایت شرایطی) مسئولیتی متوجه ناجی غریق یا مربی نمی‌نماید. بنابراین عمل انسان چه به صورت مثبت (فعل) یا منفی (ترک فعل) در صورتی که برخلاف قانون باشد بعنوان یکی از ارکان مسئولیت مدنی قابل قبول است.

انجام یک عمل که موجب ضرر و زیان شود کافی نیست بلکه بایستی عمل برخلاف قوانین و مقررات هم باشد یا عملی نامشروع تا عامل آن را مسئول دانست. و نیز خودداری از عمل نیز که باعث اضرار و زیان شود و قانون نیز آن را منع کرده یا تخلف شناخته باشد زیرا مواردی بسیار زیان بار داریم که به حکم و به دستور قانون موجب مسئولیت نبوده و خساراتی هم در بر ندارند.

مثال - برخورد توپ به صورت یک بازیکن فوتبال یا والیبال که موجب صدمه و حتی شکستگی هم گردد مسئولیتی متوجه داور یا بازیکن نخواهد بود.

شرط اساسی تحقق جرم در این مورد چه از باب فعل یا ترک آن در صورتی است که عمل برخلاف مقررات و موازین انجام گرفته باشد تا موجب مسئولیت مدنی باشد.¹

ج- رابطه سببیت بین فعل شخص و ضرری که وارد شده است

در ماده یک قانون مسئولیت مدنی تصریح شده که «هر کس بدون مجوز قانونی عمداً یا در نتیجه بی احتیاطی به جان یا سلامتی... لطمه‌ای وارد نماید...» بنابراین تقصیر گاهی عمدی و زمانی غیرعمدی است. مقصود از تقصیر عمدی در مسئولیت مدنی عبارت است از اینکه

1- البرز چلیبی، دیباچه ای بر حقوق ورزشی و قواعد عمومی حقوق جزا، ص 44

شخصی با داشتن سوء نیت عملی انجام دهد که موجب ضرر و زیان غیرشود. در واقع در تقصیر عمدی مرتکب خواهان اضرار دیگری است بنابراین ورزشکاری که به قصد اضرار، مرتکب تخریب ورزشگاه یا مدرسه می‌شود تقصیرش عمدی است.

برعکس در تقصیر غیرعمدی که نتیجه مسامحه، بی‌احتیاطی، غفلت و بی‌مبالاتی است، قصد ایراد ضرر و زیان از ناحیه مرتکب مطرح نیست، بلکه بی‌احتیاطی او در انجام یک عمل موجب ضرر و زیان می‌شود. تقصیر غیرعمدی در نتیجه خودداری از انجام امری که وظیفه او بوده است نیز محقق می‌شود مانند اقدام ناجی غریق به ترک محل استخر به منظور پاسخگویی به تلفن و یا هر امر دیگری و وقوع حادثه در نتیجه این ترک فعل.

تقسیم تقصیر به عمدی یا غیرعمدی از نظر مسئولیت مدنی فایده‌ای ندارد زیرا مربی در هر حالت باید زیانهای ناشی از کار خود را جبران کند، ولی چون اکثر قریب به اتفاق مسئولیت مدنی مربیان یا ورزشکاران در ورزش در نتیجه تقصیر غیرعمدی بوجود می‌آید و این نوع تقصیر هم حاصل بی‌احتیاطی است لذا ارائه تعاریف و مصادیق بی‌احتیاطی می‌تواند وسیله موثری در جلوگیری از تحقق ضرر از این طریق باشد. بی‌احتیاطی، بی‌مبالاتی و غفلت الفاظی هستند که دارای مفهوم مشابهی بوده و استفاده آنها به جای یکدیگر منعی ندارد. بی‌احتیاطی یا بی‌مبالاتی به یک تعبیر عبارت است از تجاوز از رفتاری که انسان متعارف در همان شرایط وقوع حادثه دارد و یا بی‌احتیاطی، قصور در انجام عملی است که یک شخص محتاط و مراقب در همان شرایط آن را انجام می‌دهد.¹

1- بیوچر، مبانی تربیت بدنی، ترجمه احمد آزاد ص 485